

DPS002

Školní pedagogika

Předmět pedagogiky, základní termíny

Co je pedagogika?

Neni to ani hrich.

Mezi zdmi (2008)

Představte si sebe v roli učitele

- **Co se vám na ukázce líbilo?**
- **Co se vám na ukázce nelíbilo?**

Představte si sebe v roli žáka

- **Co se vám na ukázce líbilo?**
- **Co se vám na ukázce nelíbilo?**

Vymezení pedagogiky

- Laické vymezení
- Pedagogika jako kuchařka
- Pedagogika neposkytuje záruky
- Manipulace?
- Indoktrinace?

Vymezení pedagogiky

„Sotva existuje jiná věda, v níž je tak rozšířeno nevědecké klábosení, stranická horlivost a dogmatická předsudečnost, jako je tomu v pedagogice“

Brezinka, 2001

Vymezení pedagogiky

„každý se cítí povolán posuzovat bez hlubších znalostí výchovu a vzdělávání, jak by se to neodvážil laik v oboru lékařství, stavitelství...“

Lindner

Vymezení pedagogiky

Podobný problém mají i jiné
humanitní vědy

- Filozofie
- Psychologie
- Sociologie

Dva pohledy na pedagogiku: Explanace x normy

- „...pedagogika staví na objektivní a přesné reflexi procesů a jevů edukační reality bez úporné snahy o její normování či přetváření.“ (Průcha, 1999)
- „Pedagogika jako věda o výchově studuje a stanoví normy všestranného vychování...“ (Chlup, 1948)

Houština výroků

Deskriptivní výrok

Žák osmé třídy stráví tři krát více času sledováním televize, než řešením domácích úkolů.

Hodnotový výrok

Normativní výrok

Houština výroků

Deskriptivní výrok

Hodnotový výrok

Výchova pomocí prostředků alternativní školy Montessori je nejlepší výchova

Normativní výrok

Houština výroků

Deskriptivní výrok

Hodnotový výrok

Normativní výrok

Třídní učitel by měl děti provázet po co nejdelší dobu školní docházky.

Specifičnost pedagogiky

Jaké je specifikum pedagogiky oproti jiným sociálním vědám zkoumajícím školu (psychologie, sociologie)?

Instituce

- Rodina – soukromé hodnoty
- Škola – spojení/střet obou
- Stát – veřejné hodnoty

Škola by měla...

- předávat hodnoty
nebo
- vytvářet alternativy?

Co to je výchova?

Dualistické pojetí výchovy

A) Rozvoj přirozených vloh

- Rousseau: „Vše vychází dobré z rukou stvořitelových, vše se kazí v rukou člověka.“
- Výchova rozvíjí potence jedince, [Nové školy](#)

B) Překonávání přirozených sklonů a jejich nahrazování návyky

- Durkheim: vše, co člověka dělá člověkem, je společenského původu
- Výchova je konverze lidské přirozenosti

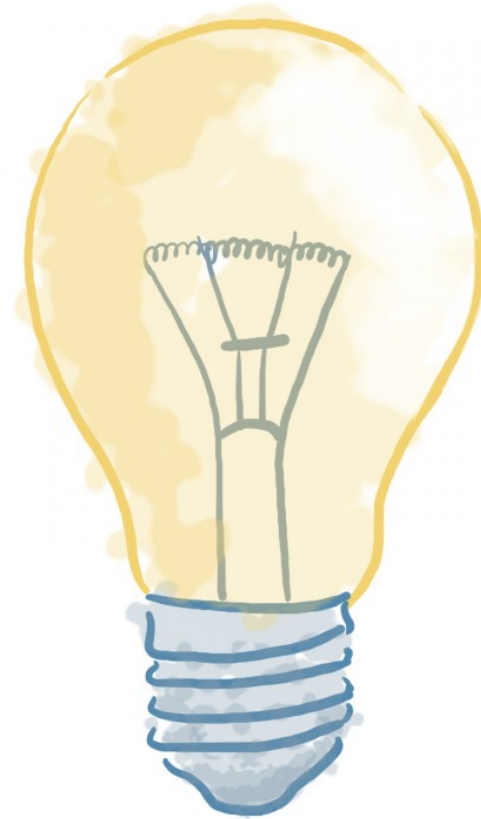
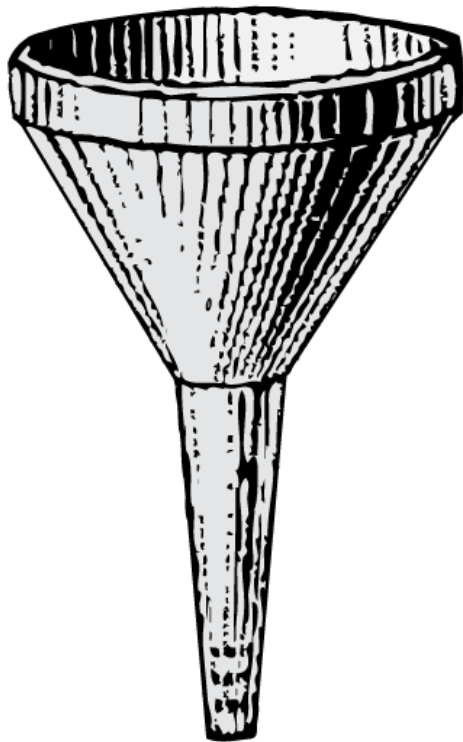
A) Přirozený rozvoj vrozených možností

- Rousseau: svobodný rozvoj dětské přirozenosti bez společenských zásahů a nátlaku
- Nikdy nezakazovat, nikdy netrestat a nikdy nic nepřikazovat. Co dítě nemůže pochopit, neučí se. Neučí se ani to, o co nejeví zájem.
- „Vše vychází dobré z rukou stvořitelových, vše se kazí v rukou člověka.“ (*Emil I*)
- Počátkem 20. století na Rousseaua navazuje hnutí Nové školy, později alternativní školy

B) Překonávání přirozených sklonů a jejich nahrazování návyky

- Durkheim: vše, co člověka dělá člověkem, je společenského původu
- Výchova by měla učinit člověka citlivým vůči obecnějším strukturám
- Dětská nehotovost vyžaduje ochrannou péči a výchovu, která má moralizující a motivující funkci
- Vychovatel vede k transcendentním hodnotám

Co to je vzdělávání?

Co to je vzdělávání?

- Předávání (transfer) poznatků
- Konstruování významu
- Uvádění do světa kultury
- Rozvíjení dovedností a schopností
- Utváření klíčových kompetencí

Axiom pedagogiky

Účelový vztah (cíl → metoda)

Plánování nejlepší výchovy

Co je nejlepší výchova?

- Co mají žáci umět?
- Minimální standardy pro všechny?
- Pro koho?
- Kognitivní či afektivní rozvoj?
- Zaměstnatelnost?
- Občanská uvědomělost?

Definice kurikula

Kurikulum je obsah veškeré zkušenosti, kterou žáci získávají ve škole a v činnostech ke škole se vztahujících, jejich plánování a hodnocení

(Pedagogický slovník)

Škola je...

- konzervativní institucí
- udržení stávajícího stavu
- akceptované normy

Škola se odlišuje

- svém cílem:
  - Autonomní jedinec
  - Rozumný
  - Morálně uvědomělý
  - Osobnostně rozvinutý

Škola je založena na

Klíčovým principem školy je tedy jakýsi **racionálně** zdůvodnitelný systém.

- Jaké jsou cíle výchovy?
- Jaké by měly být?
- Jaké pro to existují důvody?
- Jak by měl vypadat obsah?
- Kdo se na tom, co se během učení děje, podílí?
- Jaké mohou být způsoby učení?
- Které jsou efektivnější?

Funkce škol

- kvalifikační
- integrační
- personalizační
- socializační

Pohledy na vyučování

- A) Vyučování je aktivita zdravého rozumu
- B) Vyučování jako umění
- C) Vyučování jako řemeslo
- D) Vyučování jako aplikovaná věda
- E) Vyučování jako reflektivní praxe

Úskalí dnešních cílů

- orientace na výkon (Štech)
- vliv soukromých společností na cíle (Keller)
- individualizace společnosti
- nedostatek kognitivní práce
- banalizování školy
- permanentní revoluce (Británie)

Definice pedagogiky

Věda a výzkum zabývající se vzděláním a výchovou v nejrůznějších sférách života společnosti.

Pedagogika není jenom „o škole“ a „pro školu“.